

92-gruppen

c/o CARE Danmark
Nørrebrogade 68 B, 2200 KBH N
Tlf: 35 245090 ell. 35 245091
e-mail: tdc@92grp.dk
Website: www.92grp.dk
Koordinator: Troels Dam Christensen

Til
Erhvervs- og Vækstministeriet
Slotholmsgade 10-12
1216 København K

23. januar 2012

92-gruppens hørings svar - Udkast til forslag til lov om Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd

92-gruppen ser det generelt som positivt, at regeringens udkast til lovforslag vedr. en ny Mæglings- og klageinstitution lægger sig tæt op af de anbefalinger, som Rådet for Samfundsansvar har afleveret til regeringen.

Positive elementer i udkastet:

Udkastet til lovforslaget følger bl.a. Rådets anbefalinger på følgende områder, hvilket er positivt:

- 1) Mægling mellem parterne kræver begge parters samtykke. (§ 8 stk. 3)
- 2) Mæglings- og klageinstitutionens formand forestår mæglingen. (§ 8 stk. 3)
- 3) Mæglings- og klageinstitutionen foretager en egentlig undersøgelse af sagen, hvis:
a) Mæglings- og klageinstitutionen ikke tilbyder mægling, b) parterne ikke samtykker til mægling, c) der efter et mæglingsforsøg ikke lykkes parterne at finde en løsning, eller d) Der er tale om grove overtrædelser af OECD-guidelines for Multinationale selskaber. (§ 8 stk. 4)
- 4) Mæglings- og klageinstitutionen kan tage en sag op af egen drift. (Bemærkninger til § 3).
- 5) Mæglings- og klageinstitutionen kan genoptage sager, hvis der er sket væsentlige fejl i sagsbehandlingen eller der kommer væsentlige nye oplysninger frem i sagen. (Bemærkninger til § 10).
- 6) Mæglings- og klageinstitutionen sammensættes af 5 medlemmer, en formand, et sagkyndigt medlem, og 3 organisationsrepræsentanter, der udpeges efter indstilling fra DI, LO samt 92-gruppen. (Punkt 2.1.2.1.).
- 7) Mæglings- og klageinstitutionen kan modtage klage om alle virksomheder, uanset størrelse. (Punkt 2.1.2.4.).

92-gruppen – Forum for Bæredygtig Udvikling, er et samarbejde mellem 22 danske miljø- og udviklingsorganisationer.
92-gruppen arbejder for fremme af en bæredygtig udvikling i hele verden.

92-gruppen består af: Afrika Kontakt, Amnesty, Care Danmark, Danmarks Naturfredningsforening, Dansk International Bosætningservice, Dansk Ornitologisk Forening/BirdLife Danmark, Det Økologiske Råd, FN-forbundet, Folkekirkens Nødhjælp, Greenpeace, IWGIA, Kvindernes U-landsudvalg, Landsforeningen for Økosamfund, Mellempøkeligt Samvirke, Natur og Ungdom, Netværket for økologisk folkeoplysning og praksis/Øko-net, U-landsforeningen Svalerne, U-landsorganisationen Ibis, VedvarendeEnergi, Verdens Skove, WWF Verdensnaturfonden, Dansk Røde Kors (observatør)

- 8) Virksomheders ansvar kan ikke afgrænses til et på forhånd defineret antal leverandører eller et specifikt led i leverandørkæden. (Punkt 2.1.2.5).
- 9) En virksomheds nødvendige omhu (due diligence) har en central betydning for Mæglings- og klageinstitutionens vurdering af uoverensstemmelsen. (Punkt 2.1.2.5.).
- 10) Regeringen vil bidrage til, at danske virksomheder kommer op på et niveau for samfundsansvar, der er i overensstemmelse med FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv og OECD's retningslinjer for Multinational Selskaber. (Punkt 2.2.3).
- 11) Der fastsættes regler for mæglings- og klageinstitutionens virksomhed, der sikrer en effektiv, hurtig og betryggende sagsbehandling. (Bemærkninger til § 11).
- 12) Mæglings- og klageinstitutionen behandler sager vedrørende overtrædelser af de til enhver tid gældende OECD's Retningslinjer for Multinationale Selskaber. (Bemærkninger til § 3).
- 13) Det vil blive fastsat, at mæglings- og klageinstitutionen kan tildele den ene eller begge parter i en sag bisidder. (Bemærkninger til § 11).

Det er vigtigt for 92-gruppen, at disse punkter forbliver i lovforslaget/loven.

Negative/utilstrækkelige elementer i udkastet:

Når dette er sagt, er der desværre også flere negative elementer i udkastet til lovforslaget, som 92-gruppen mener det er vigtigt, at regeringen ændrer på:

1) Formandens mandat og kvalifikationer

Det er først og fremmest vigtigt for 92-gruppen, at formanden for mæglings- og klageinstitutionen får det rette mandat og de rette kvalifikationer til at sikre, at institutionen fungerer optimalt. Har formanden ikke det rette mandat og de rette kvalifikationer er der fare for, at hverken mægling eller institutionens undersøgelser og afgørelser kommer til at leve op til FN's og OECD's bestemmelser for et effektivt ikke-juridisk klageorgan.

I lovforslaget lægges der indtil nu kun vægt på formandens rolle i forhold til mægling:

(Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser § 1, side 17)

"Formanden varetager procesfremmende opgaver i de indledende faser og en beslutningsfremmende rolle i den afsluttende fase, hvis konflikten ikke løses forinden. Formanden skal bistå både den svage part, der kan have behov for særlig støtte, men også virksomhederne, som formanden kan hjælpe med at få afsluttet en sag hurtigt og på en måde, der også tager hensyn til virksomhedens situation. Formandens rolle er i særdeleshed at skabe grundlag for, at sagen kan behandles ved mægling, og at fremme løsninger i dialog med sagens parter".

Disse bestemmelser er positive, men også meget utilstrækkelige, som 92-gruppen ser det. Rådet for Samfundsansvar er blevet enig om at anbefale regeringen, at formanden får titel af ombudsmand, primært på grund af følgende:

”Rådet er opmærksom på, at ombudsmandstitlen er en beskyttet titel i Danmark og at der stilles høje krav til det retlige grundlag for ikke at udvande begrebet. Betegnelsen ombudsmand sender imidlertid et stærkt signal om uafhængighed og offentlig vagthund, hvilket vil styrke legitimiteten i nævnets afgørelser og almindelige virke. Samtidig vil det at oprette en ombudsmandsinstitution skabe international opmærksomhed og det vil understøtte regeringens målsætning om at gøre Danmark internationalt kendt for ansvarlig vækst.... Ombudsmanden bør ikke have en mere fremtrædende rolle end nødvendigt for at fremme (mæglings)processen under hensyn til begge parter og i overensstemmelse med OECD’s retningslinjer....I tilfælde af stemmelighed i nævnet er ombudsmandens stemme afgørende”.

Rådet for Samfundsansvar lægger i sine anbefalinger med andre ord vægt på følgende:

- 1) At formanden får titel af ombudsmand hvilket er vigtigt bl.a. for at sikre uafhængighed, legitimitet og en initiativtagende funktion som offentlig vagthund
- 2) At formanden skal sikre mægling(sresultater) (og afgørelser) der er i overensstemmelse med OECD’s retningslinjer
- 3) At formanden har den afgørende stemme i tilfælde af stemmelighed blandt institutionens medlemmer.
- 4) At formanden skal sikre institutionens uafhængighed af det politiske niveau.

92-gruppen mener det er vigtigt, at lovforslaget inkluderer disse vigtige punkter. Herudover mener 92-gruppen også det er vigtigt, at lovforslaget:

- 1) Giver formanden mandat til at sikre, at mæglings- og klageinstitutionen kan tage sager op af egen drift
- 2) Giver formanden mandat til at sikre, at mæglings- og klageinstitutionen iværksætter undersøgelser af klagesager, når dette er nødvendigt, samt sikrer og afsætter tilstrækkelige ressourcer til at gennemføre undersøgelserne.

Det er de nævnte funktioner i ombudsmandsbegrebet, der bedst sikrer formanden den nødvendige uafhængighed, legitimitet, vægt og aktive initiativtagende funktion, der er nødvendig, hvorfor 92-gruppen mener lovforslaget bør følge Rådets anbefaling på dette punkt.

Hvis regeringen ikke vil bruge ombudsmandstitlen, må den på anden måde sikre, at formanden tillægges de funktioner, der kan garantere dette.

2) Mæglings- og klageinstitutionens placering:

Det foreslås i § 2 i udkastet til lovforslaget, at Erhvervsstyrelsen sekretariatsbetjener mæglings- og klagemekanismen.

Dette er for 92-gruppen at se ikke uafhængigt nok i forhold til regeringens ønske om at mæglings- og klageinstitutionen skal være uafhængig af det politiske niveau. Selvom det kun er

det administrative ansvar, der varetages af en styrelse, er det kun en placering udenfor den offentlige administration, der sikrer institutionen reel uafhængighed. I Norge er der således truffet beslutning om, at institutionen/klagemekanismen skal placeres som en selvstændig enhed udenfor den offentlige administration.

3) Virksomheders mulighed for at klage:

Udkastet til lovforslaget lægger i § 4 op til, at enhver kan indbringe en klage for mæglings- og klageinstitutionen. 92-gruppen er stærkt bekymret over, at dette giver virksomheder mulighed for at anlægge klager mod NGOer eller måske endda journalister, der kritiserer virksomheder for deres indsats på CSR-området. Formålet med OECD Guidelines for Multinational Enterprises er at få regeringer til at fremme virksomheders efterlevelse af OECD's Retningslinjer, noget som også OECD kontaktpunkterne skal være med til at fremme. Det vil derfor gå imod formålet i de internationale OECD Retningslinjer, hvis mæglings og klageinstitutionen i stedet skal bruge sin tid på at behandle klager om NGOers kritik af virksomheder.

Det skal i denne forbindelse understreges, at evt. klager mod journalisters kritik/behandling af virksomheder bør behandles i pressenævnet. Klager mod NGOers kritik/behandling af virksomheder bør behandles andre relevante steder end i mæglings og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd.

4) Fremsættelse af udtalelse og kritik:

Udkastet til lovforslaget lægger i § 8 stk. 3 op til, at mæglings- og klageinstitutionen efter en undersøgelse af en sag *kan* fremsætte kritik, afgive henstillinger samt i øvrigt fremsætte sin opfattelse af en sag.

Som 92-gruppen ser det, *skal* institutionen fremsætte sin opfattelse af en sag og herunder fremsætte kritik og afgive henstillinger, når den efter retningslinjerne er gået ind i en sag og har foretaget en undersøgelse. Det bør ikke være muligt for institutionen ikke at gøre dette.

5) Klageinstitutionens opfølgning på kritik af og anbefalinger til virksomheder:

Udkastet til lovforslaget lægger under punkt 2.1.2.2. ligeledes op til, at mæglings- og klageinstitutionen *kan* følge op på, om den pågældende (virksomhed) følger evt. henstillinger efter at mæglings- og klageinstitutionen har undersøgt en sag.

Som 92-gruppen ser det, *skal* institutionen gøre dette.

6) Klageinstitutionens genoptagelse af sager:

Udkastet til lovforslaget lægger i § 10 op til, at mæglings- og klageinstitutionen *kan* genoptage en sag, hvis der er sket væsentlige fejl i sagsbehandlingen eller hvis der kommer væsentlige nye oplysninger frem i sagen.

Som 92-gruppen ser det *skal* institutionen gøre dette.

7) Afbrydelse af forældelsesfrist:

§7 bør indeholde en specificering af, hvornår en forældelsesfrist afbrydes, f.eks. ligesom straffelovens § 94, stk. 5. Der bør tilføjes ”Forældelsesfristen afbrydes, når en klage indsendes til mæglings- og klageinstitutionen”.

Forældelse og genoptagelse bør endvidere adskilles således at genoptagelse ikke er afhængig af hvor lang tid der samlet er gået i sagen. Det kan være uhensigtsmæssigt, særligt hvis en sag er blevet anlagt sent i forhold til forældelsesfristen og der ikke indarbejdes en bestemmelse om afbrydelse jf. punktet ovenfor. En eventuel forældelsesfrist på genoptagelsessager bør løbe fra sagens afslutning og ikke fra overtrædelsens ophør.

8) Afvisning og udsættelse af en sag:

Udkastet til lovforslaget lægger i punkt 2.1.2.3. op til, at mæglings- og klageinstitutionen kan afvise eller udsætte sager, der allerede er anlagt ved en domstol, herunder en domstol i et andet land. Det er for 92-gruppen at se vigtigt, at institutionen overvejer om ofre for f.eks. menneskerettighedskrænkelser begået af virksomheder, får en retfærdig behandling i overensstemmelse med internationalt anerkendte retsstandarder ved domstole i disse lande, eller om ofret får adgang til mere effektive retsmidler, hvis institutionen accepterer at behandle sagen.

9) Stedlig kompetence

Det fremgår af bemærkningerne til lovforslagets § 5, at en sag som udgangspunkt skal behandles af kontaktpunktet i det land, hvor en overtrædelse er sket. Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd kan dog beslutte selv at behandle en sag, hvis det vurderes, at kontaktpunktet i det pågældende værtsland ikke lever op til OECD's proceduremæssige vejledning for kontaktpunkter.

En klage fra en dansk organisation over en dansk virksomheds ageren i et andet OECD land vil derfor som udgangspunkt skulle afvises af det danske kontaktpunkt. men da dette kan medføre uoverkommelige udgifter for begge parter i sagen, bør Mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd tillige behandle sagen i sådanne tilfælde. En klage som vedrører en dansk virksomheds generelle adfærd i flere lande, bør også kunne behandles i Danmark. Igen primært af økonomiske årsager men også fordi det vil være meget svært for en NGO at skulle føre en sag i flere lande på en gang.

10) Mæglings og klageinstitutionens sagsbehandling:

For 92-gruppen er det vigtigt, at det i § 3 præciseres, hvad der menes med at mæglings- og klageinstitutionen behandler sager der vedrører ”danske private eller offentlige organisationer”. Ifølge OECD’s sekretariat dækker OECD’s Retningslinjer for Multinationale Virksomheder ikke non-profit organisationers aktiviteter. Det er for 92-gruppen at se bekymrende, hvis mæglings- og klageinstitutionen skal til at behandle sager, som OECD Guidelines ikke retter sig mod.

For 92-gruppen er det endvidere vigtigt, at det kun er som *udgangspunkt* og ikke som *hovedregel* at der søges en løsning via mægling ved klageinstitutionen. Er der brug for at mæglings- og klageinstitutionen foretager en undersøgelse af sagen skal denne foretages! Derfor bør formuleringen i punkt 2.1.2.2. på side 10 ændres.

Det er positivt, at udkastet til lovforslaget lægger op til en hurtig og betryggende sagsbehandling. Det er også fair, at tidsrammerne for sagsbehandlingen er vejledende og kan forlænges, hvis det vurderes, at det vil gavne sagens løsning. Der bør dog gælde regler for, hvor lang tid en sag maksimalt kan accepteres at vare. Det er ikke hensigtsmæssigt, hvis en sag kører videre i månedsvis eller årevis udover hvad OECD's vejledende tidsrammer tilskriver.

11) Indkaldelse af mæglingseksperter:

92-gruppen mener som tidligere nævnt, at det er vigtigt, at formanden for institutionen er den, der forestår/har ansvar for mæglingen. 92-gruppen finder det dog fair, at formanden kan inddrage mæglingseksperter, såfremt det vil gavne sagens løsning. Dette betyder dog ikke, at formanden kan "udlicitere" ansvaret for mæglingen til mæglingseksperter. Det er formanden, der har ansvaret for mæglingen og at der findes løsninger, der er i overensstemmelse med OECD-Guidelines.

Udkast vedr. ændring af årsregnskabsloven:

Der foreslås med udkastet til lovforslaget – i § 14.1. - en udvidelse af årsregnskabsloven § 99a vedrørende redegørelse for samfundsansvar til udtrykkeligt at omfatte redegørelse for virksomheders politikker for at respektere menneskerettighederne samt politikker for at reducere klimapåvirkningen ved virksomhedens aktiviteter.

Som 92-gruppen ser det, er dette et skridt i den rigtige retning, men slet ikke ambitiøst nok. Efter 92-gruppens mening bør det være et lovkrav, ikke kun i Danmark, men i hele EU, at virksomheder skal udøve "due diligence" (nødvendig omhu) på de områder, som OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder dækker (bl.a. menneskerettigheder, miljø og korruption) og rapportere om deres indsats. Virksomheder bør herunder foretage ordentlige risikovurderinger af, hvordan deres aktiviteter påvirker mennesker og miljø i de lande, hvor de har aktiviteter. De bør også gøre en aktiv indsats for at forebygge disse risici og rapportere om deres arbejde. Hvis der opstår/er problemer med at overholde bestemmelserne i OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder bør det endvidere være et lovkrav, at virksomheder rapporterer om, hvad de (vil) gør(e) for at rette op på problemerne.

